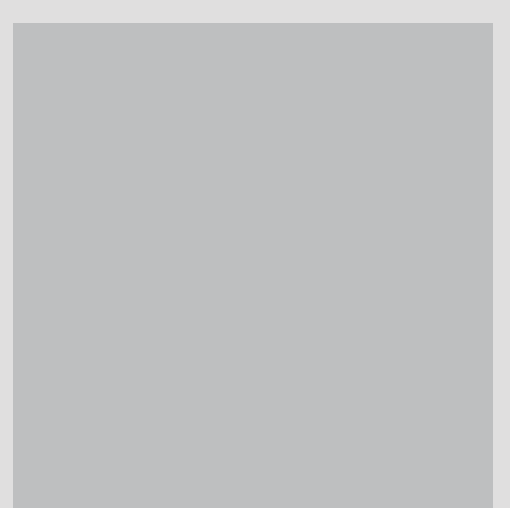
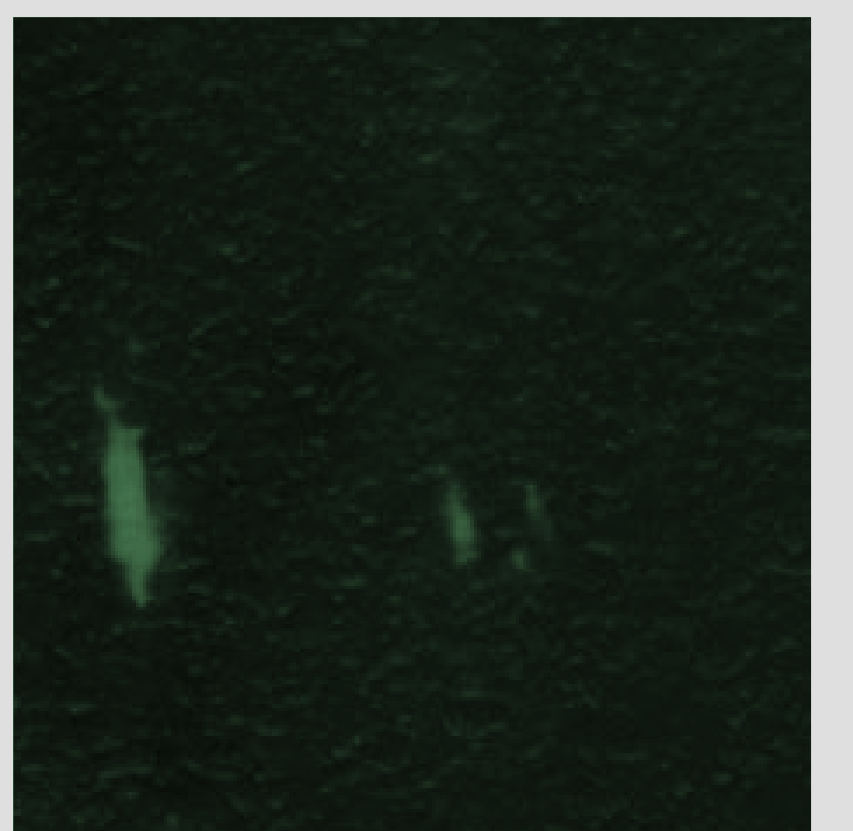
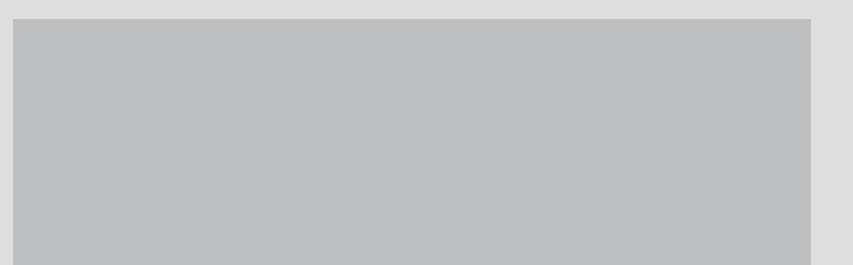
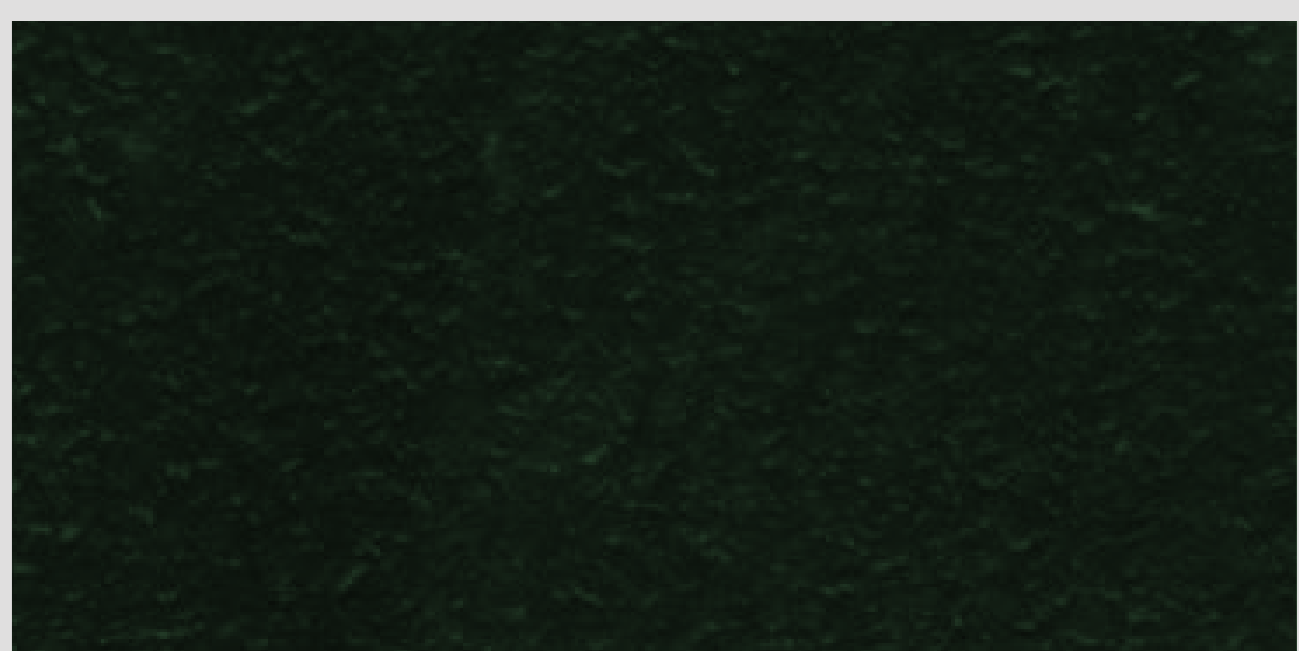
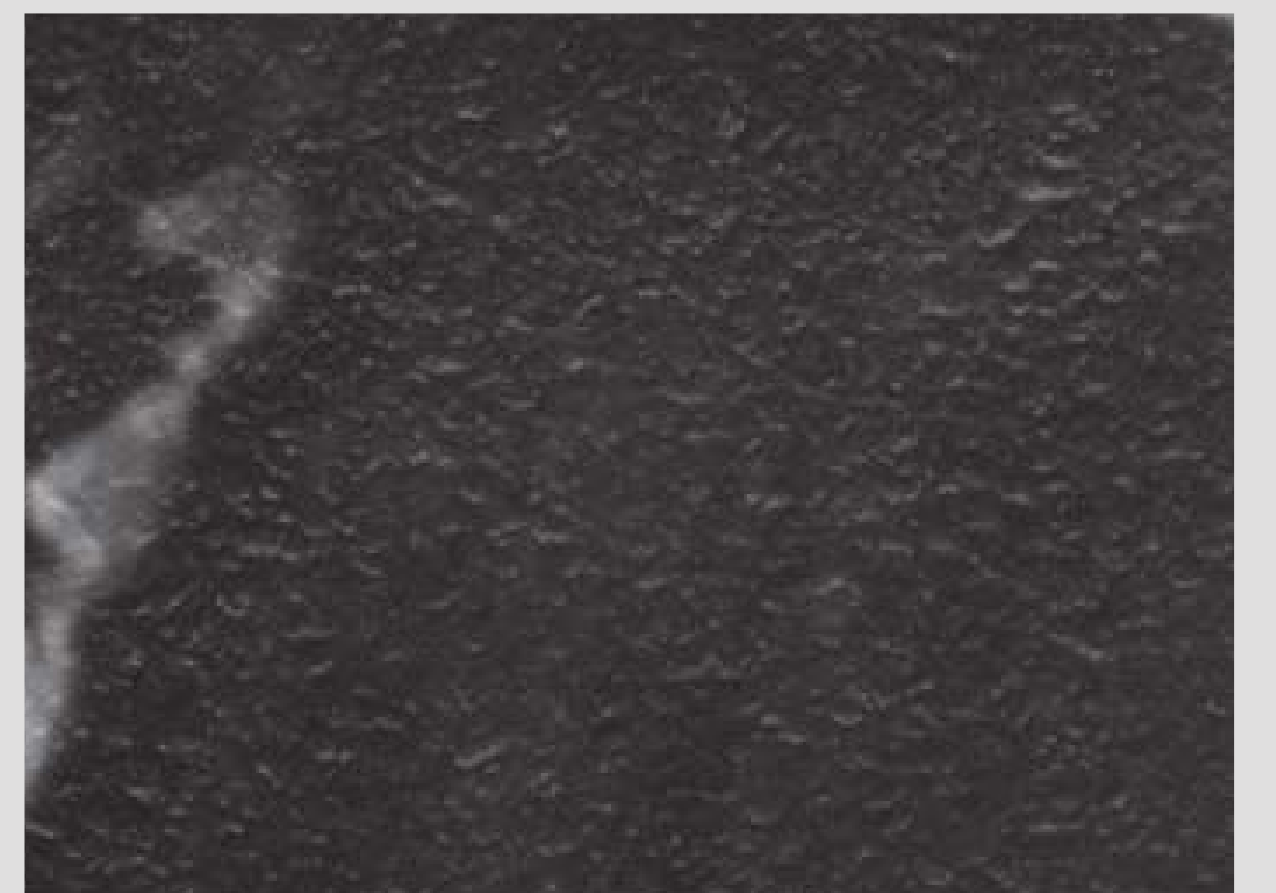

Danuta Siedzikówna „Inka”

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

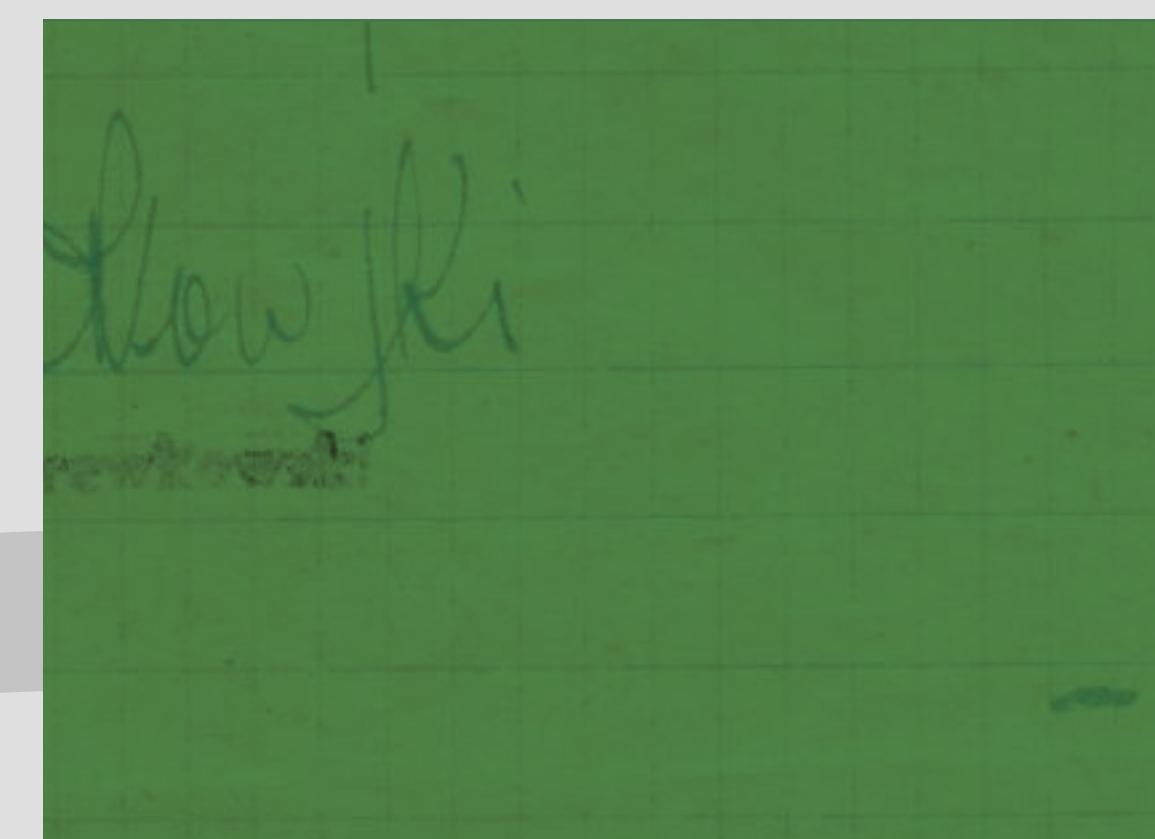
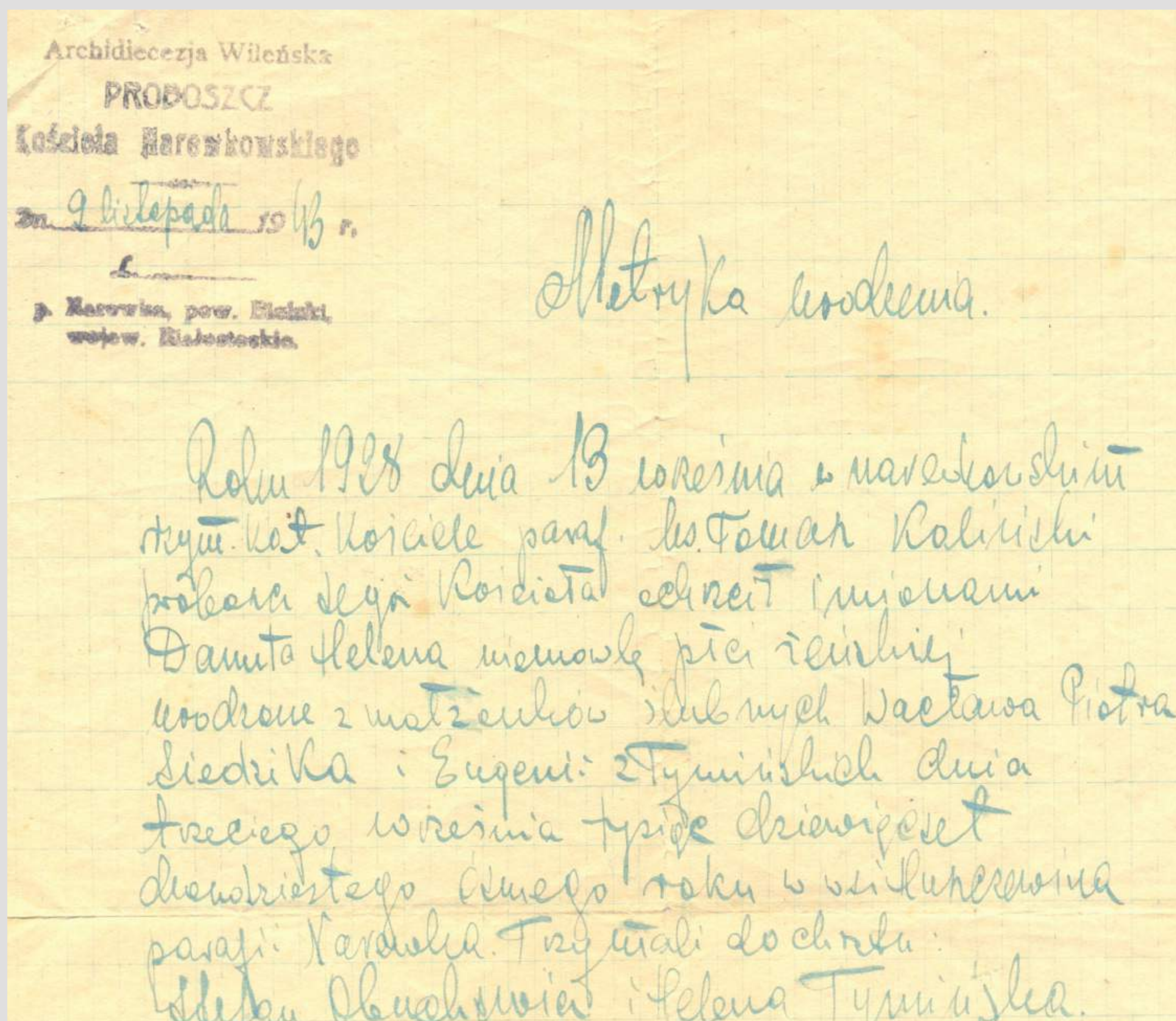
BE BIOGRAFIE
WYSTAWY
ELEMENTARNE

Pochodzenie

Danuta Siedzik przyszła na świat 3 września 1928 r. we wsi Guszczewina na Podlasiu. Była drugą z trzech córek Wacława i Eugenii z domu Tymińskiej. Siedzikowie wywodzili się z podlaskiej szlachty. Ojciec był leśniczym, matka zaś zajmowała się domem i opieką nad dziećmi. Dom rodzinny Siedzików stanowiła leśniczówka Olchówka koło Narewki.

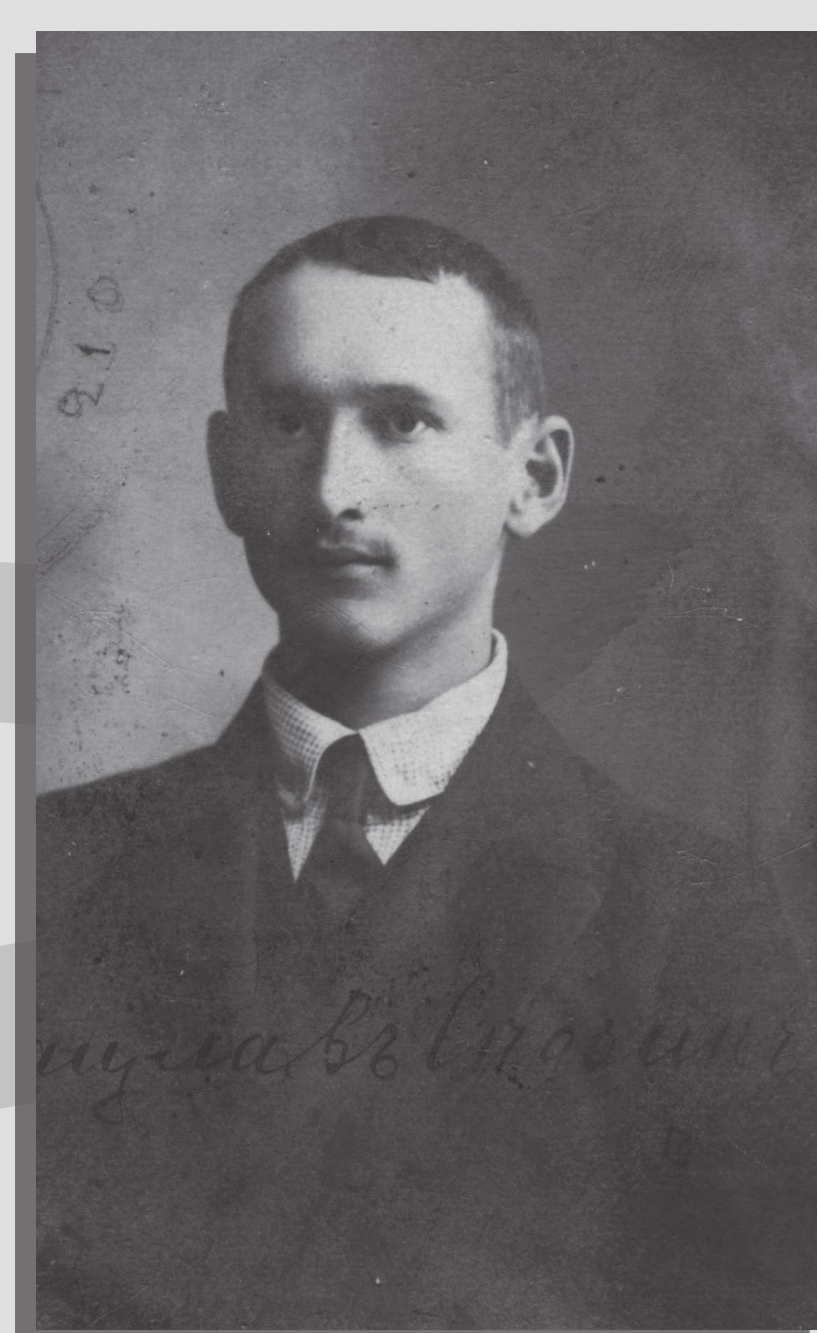
→ Metryka urodzenia Danuty Siedzikówny

📷 fot. N.N., archiwum rodziny Pawełków

→ Wacław Siedzik, ojciec Danuty, jako gimnazjalista – tuż przed zesłaniem na Sybir
📷 zbiory Wiesławy Korzeniowej z domu Siedzik

→ Eugenia z Tymińskich Siedzikowa, matka Danuty, w dzieciństwie
📷 zbiory Wiesławy Korzeniowej z domu Siedzik

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Beztroskie dzieciństwo

Danuta oraz jej siostry uczęszczały do szkoły powszechnej w Narewce, gdzie dojeżdżały konno. W rodzinnym domu Siedzików bardzo ważną rolę odgrywały wartości patriotyczne, które były przekazywane przez rodziców i dziadków (zwłaszcza babcie – Anielę i Helenę). Patriotyczne wychowanie silnie ukształtowało Danutę i wpłynęło na podejmowane przez nią decyzje, szczególnie w perspektywie zbliżającej się wojny.

↑ Beztroskie dzieciństwo siostr Siedzików. Od lewej: Wiesława, Irena, Danuta. Leśniczówka Olchówka koło Narewki, lata trzydzieste XX w.
📷 zbiory Wiesławy Korzeniowej z domu Siedzik

↑ Fotografia szkolna Danuty, lata trzydzieste XX w.
📷 zbiory Wiesławy Korzeniowej z domu Siedzik

↑ Aniela Siedzikowa
📷 zbiory Wiesławy Korzeniowej z domu Siedzik

Wojenna hekatomba

→ Danuta Siedzik
z przyjaciółką. Narewka,
maj 1941 r.
📍 zbiory Wiesławy
Korzeniowej z domu Siedzik

↓ Grób Wacława Siedzika
znajdujący się na polskim
cmentarzu w Teheranie.
Do stolicy Iranu Wacław
dotarł wraz z żołnierzami gen.
Andersa. Ojciec „Inki” zmarł
w 1943 r., do czego przyczynił
się pobyt w sowieckim łagrze
📍 domena publiczna

📍 lchówka znalazła się pod okupacją sowiecką, a rodzinę dotknęły represje ze strony wschodniego sąsiada II Rzeczypospolitej. Ojciec Danuty został wywieziony na Syberię jednym z pierwszych transportów deportacyjnych. Matka wraz córkami musiała przenieść się do Narewki. Po rozpoczęciu wojny niemiecko-sowieckiej Eugenia Siedzik zaangażowała się w działalność konspiracyjną w ZWZ-AK, za co została aresztowana i rozstrzelana przez Niemców w lesie w okolicach Białegostoku we wrześniu 1943 r.

← Ostatnie znane zdjęcie Eugenii Siedzik
📍 zbiory Wiesławy Korzeniowej z domu Siedzik

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

„Przyjmuję Cię w szeregi AK...”

W wieku 15 lat Danusia została sierotą. Wychowywana w duchu poszanowania niepodległości i dumy z własnego państwa, a także biorąc przykład z matki wstąpiła – wraz ze starszą siostrą Wiesławą – w szeregi Armii Krajowej w grudniu 1943 r. Siostry odbyły konspiracyjny kurs sanitariuszek i rozpoczęły służbę w oddziale Stanisława Wołonciewa ps. „Konus”. W październiku 1944 r. Danuta podjęła pracę jako kancelistka w nadleśnictwie Narewka, gdzie łączyła obowiązki zawodowe z działalnością konspiracyjną.

↑ Żołnierze Armii Krajowej podczas składania przysięgi. Wileńszczyzna, wiosna 1944 r.
📷 fot. M. Sprudin, AIPN

↓ Danuta Siedzikówna przed szkołą w Narewce w 1944 r.
📷 zbiory Wiesławy Korzeniowej z domu Siedzik

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

„Inka”

W czerwcu 1945 r. Danuta wraz z innymi pracownikami nadleśnictwa została aresztowana przez NKWD i UB pod zarzutem współpracy z konspiracją niepodległościową. W trakcie transportu więźniów konwój został zaatakowany przez żołnierzy 5. Wileńskiej Brygady AK, którzy uwolnili aresztantów. W tych dramatycznych okolicznościach Danusia wstąpiła w szeregi oddziału dowodzonego przez mjr. Zygmunta Szendzielarza ps. „Łupaszko”. Przyjęła pseudonim „Inka” – na cześć przyjaciółki ze szkolnych lat.

→ Ostatnia koncentracja 5. Wileńskiej Brygady AK na Białostocczyźnie w gajówce Stoczek. „Inka” stoi trzecia od lewej, w środku z ryngrafem znajduje się dowódca brygady – mjr Zygmunt Szendzielarz ps. „Łupaszko”. Wrzesień 1945 r.

↑ Żołnierze 2. i 4. szwadronu 5. Wileńskiej Brygady AK. „Inka” z opaską z krzyżem, Białostocczyzna 1945 r.

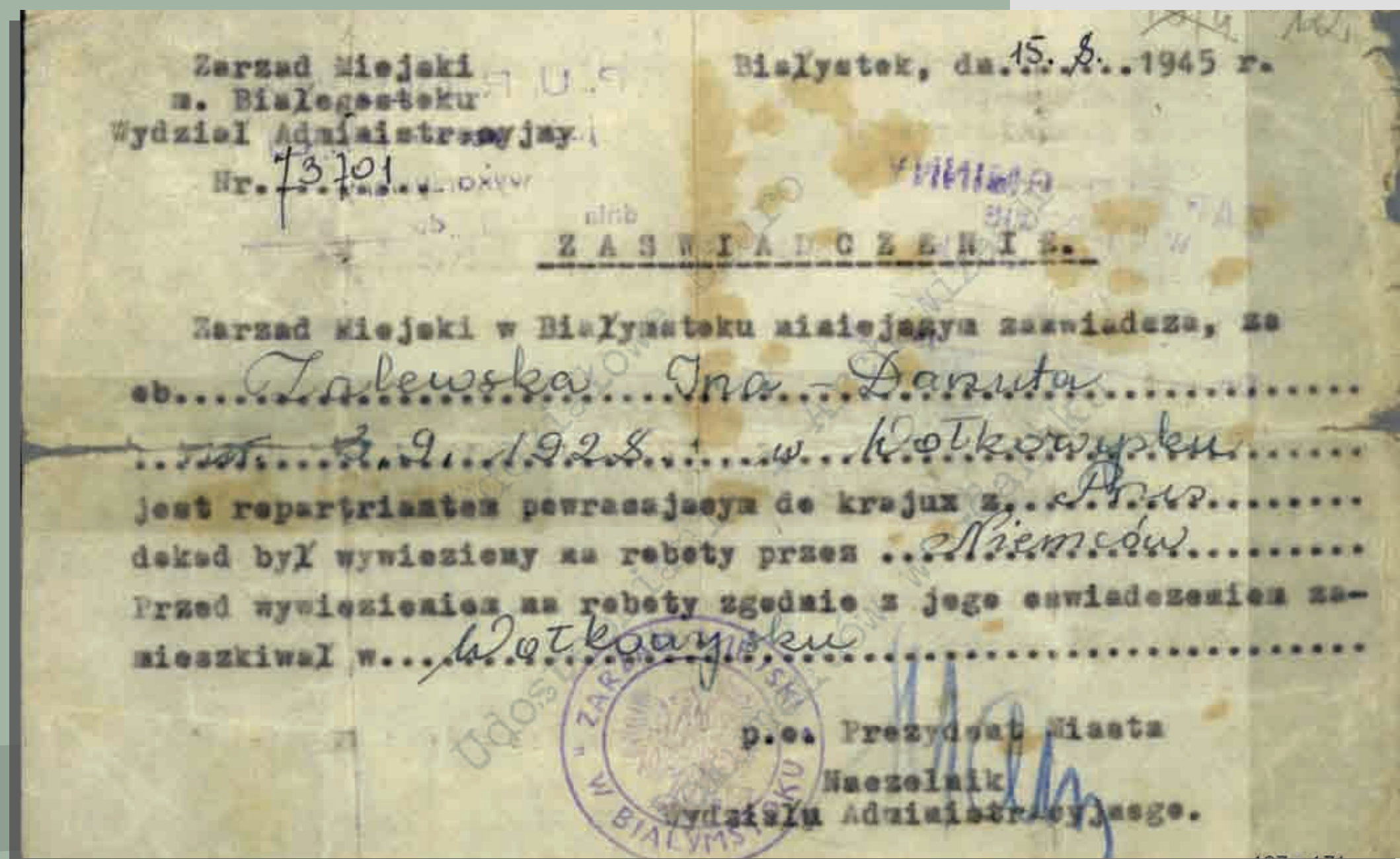
↑ Codzienne trudy partyzanckiego życia – walka z wszami. „Inka” w górnym rzędzie, pierwsza z prawej

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Próba powrotu do normalności

Jesienią 1945 r. mjr. Szendzielarz wydał rozkaz rozformowania oddziału na czas zimy. Danuta podjęła próbę powrotu do normalnego życia. Zaczęła naukę w gimnazjum w Narewce, gdzie ukończyła dwie klasy. „Inka”, czując zagrożenie ze strony UB, przeniosła się na teren Warmii do miejscowości Miłomłyn, gdzie mieszkał jej ojciec chrzestny – Stefan Obuchowicz. Znalazł on „Ince” pracę w nadleśnictwie Miłomłyn oraz wyrobił dokumenty na fałszywe nazwisko – Danuta Ina Zaleska. Miało to zapewnić młodej sanitariuszce spokój.

↑ Zaświadczenie na nazwisko Danuty Iny Zaleskiej
AIPN

↗ Budynek nadleśnictwa Miłomłyn, w którym pracowała Danuta Siedzik
domena publiczna

→ Pomnik sanitariuszki „Inki” w Miłomłynie
AIPN

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Wierna przysiędze

↑ Żołnierze 4. szwadronu 5. Wileńskiej Brygady AK. W górnym rzędzie od lewej: por. Marian Pluciński ps. „Mścisław”, kpr. Henryk Wieliczko ps. „Lufa”, Stanisław Lipowski ps. „Lipa”, plut. Zdzisław Badocha ps. „Żelazny”. W środkowym rzędzie od lewej: kpr. Jerzy Lejkowski ps. „Szpagat”, Zbigniew Fijałkowski ps. „Pędzelek”, N.N. W dolnym rzędzie od lewej: Danuta Siedzikówna ps. „Inka”, st. szer. Bohdan Śmiałowski ps. „Beduin”, Witold Godzisz ps. „Radio”, N.N. Białostoczczyzna, 1945 r.

📷 AIPN

↑ Żołnierze 5. szwadronu 5. Wileńskiej Brygady AK w Borach Tucholskich

📷 AIPN

➤ Dowódca 5. szwadronu 5. Wileńskiej Brygady AK ppor. Zdzisław Badocha ps. „Żelazny” (w środku)

📷 AIPN

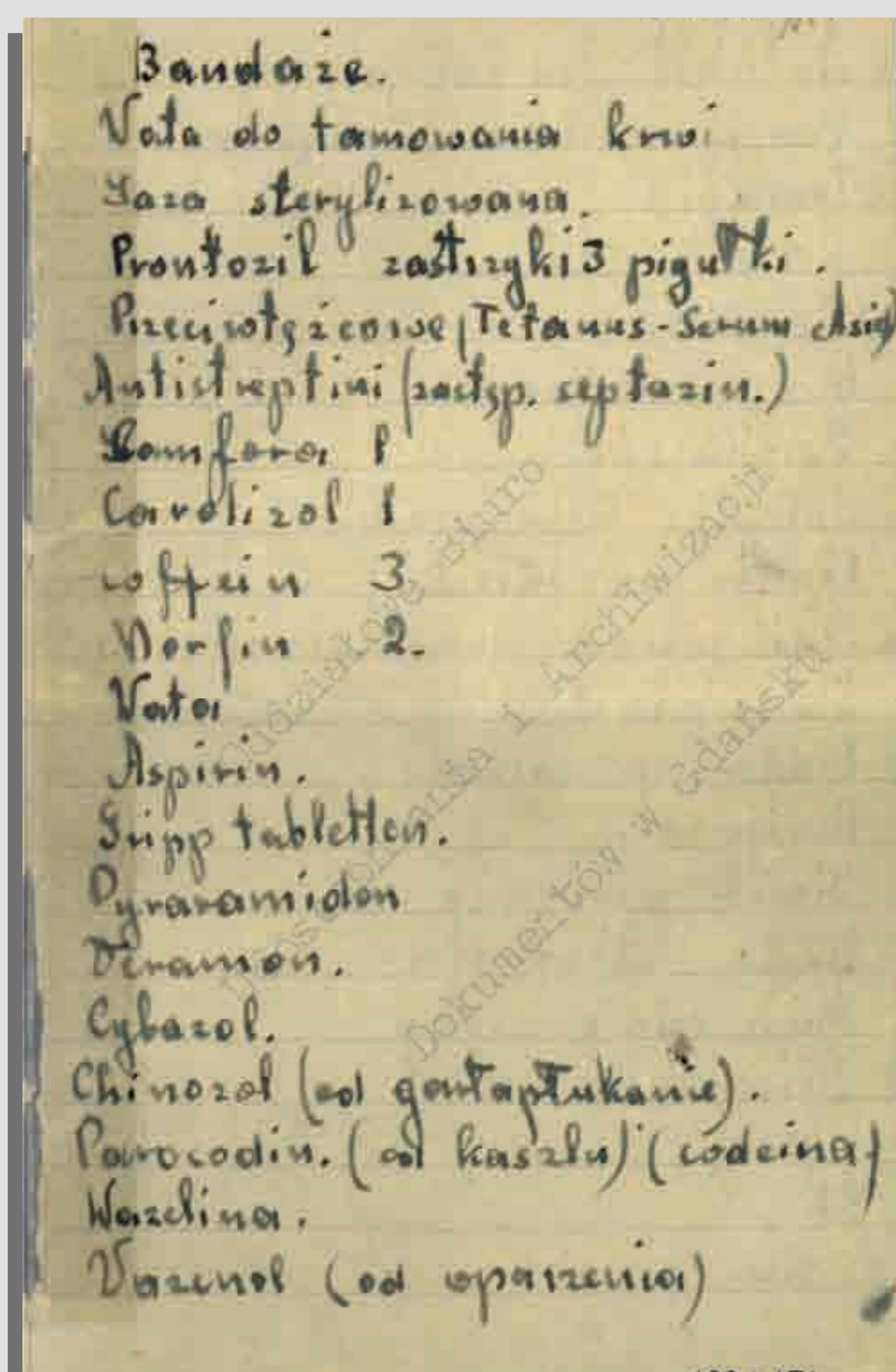
Praca Danuty w nadleśnictwie nie trwała długo. Z końcem lutego 1946 r. nawiązała kontakt z partyzantami 5. Wileńskiej Brygady AK. Z Miłomłyną udała się na Pomorze, gdzie powróciła do oddziału, pozostając wierna przysiędze, którą złożyła, gdy rozpoczęła działalność konspiracyjną. Przydzielono ją do szwadronu ppor. Zdzisława Badochy ps. „Żelazny”. Pełniła funkcję sanitariuszki, a z czasem łączniczki. Szwadron Badochy przeprowadził wiele akcji bojowych, w których brała udział „Inka” – opatrywała rany żołnierzom. Danuta była lubiana w oddziale i dzielnie znosiła trudy życia w partyzantce.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Ostatnia misja

← Lista leków, które miała zakupić „Inka” po przyjeździe do Gdańska

📄 AIPN

↓ Lokal konspiracyjny sióstr Mikołajewskich przy ul. Wróblewskiego 7 w Gdańsku - Wrzeszczu, gdzie „Inka” spędziła ostatnie godziny życia na wolności. Widok współczesny

📄 OBEN IPN Gdańsk

Na czas nieobecności „Żelaznego” dowództwo w szwadronie przejął Olgierd Chirsta ps. „Leszek”, który wysłał Danutę na misję do Gdańska. 13 lipca 1946 r. „Inka” wyruszyła ze stacji Lipowa Tucholska, żeby zdobyć lekarstwa, wymienić mapy i uzyskać informacje na temat dowódcy szwadronu ppor. Zdzisława Badochy. Partyzanci nie wiedzieli, że zginął on podczas obławy 28 czerwca 1946 r. „Inka” zjawiła się w Gdańsku 19 lipca, gdzie udała się do mieszkania konspiracyjnego sióstr Mikołajewskich. Zgodnie z przyjętym planem miała powrócić do oddziału 20 lipca. Tak się jednak nie stało, gdyż o jej pobycie w mieście wiedzieli funkcjonariusze UB, którzy postanowili ją aresztować.

↑ Stacja kolejowa w Lipowej Tucholskiej, skąd „Inka” wyruszyła w swoją ostatnią misję

📄 domena publiczna

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

***To była bardzo skromna dziewczyna.
Była bardzo obowiązkowa. Nie pamiętam, by się
kiedykolwiek skarżyła, choć nie brakowało
długich, forsownych marszów.***

- Olgierd Christa

↑ Danuta Siedzikówna z żołnierzami 5. Wileńskiej Brygady AK - Bogdanem Obuchowskim ps. „Zbyszek” (z lewej) i Markiem Ordynem-Jankowskim ps. „Marek” (z prawej). Pomorze, 1946 r.

📍 AIPN

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

Aresztowanie

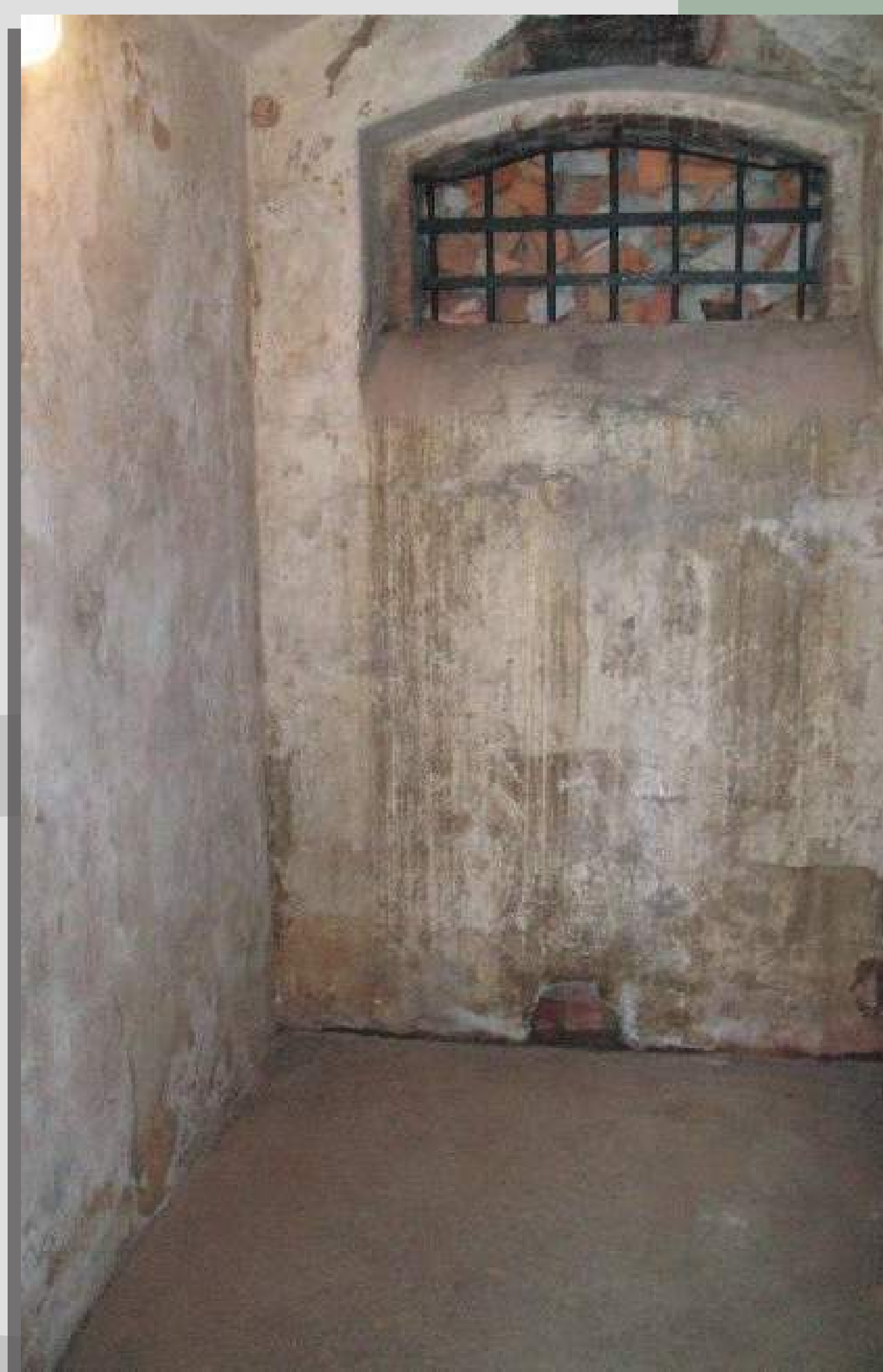
UB wiedziało o miejscu pobytu Danuty Sedzikówny w Gdańsku dzięki donosom i zdradzie łączniczki mjr. „Łupaszki” – Reginy Mordas-Żylińskiej. O zagrożeniu aresztowaniem nie wiedziała zarówno „Inka”, jak i siostry Mikołajewskie – wspólnie spędzały one noc z 19 na 20 lipca, m.in. śpiewały pieśni partyzanckie. Około godziny 3.30 nad ranem funkcjonariusze UB wkroczyli do mieszkania i aresztowali Danutę oraz siostry Mikołajewskie. Kobiety zostały przewiezione do gdańskiego więzienia przy ul. Kurkowej 12.

← Regina Mordas-Żylińska ps. „Regina”, sanitariuszka 5. Wileńskiej Brygady AK, która wiosną 1946 r. podjęła współpracę z UB. Jej donos umożliwił aresztowanie „Inki”
📍 AIPN

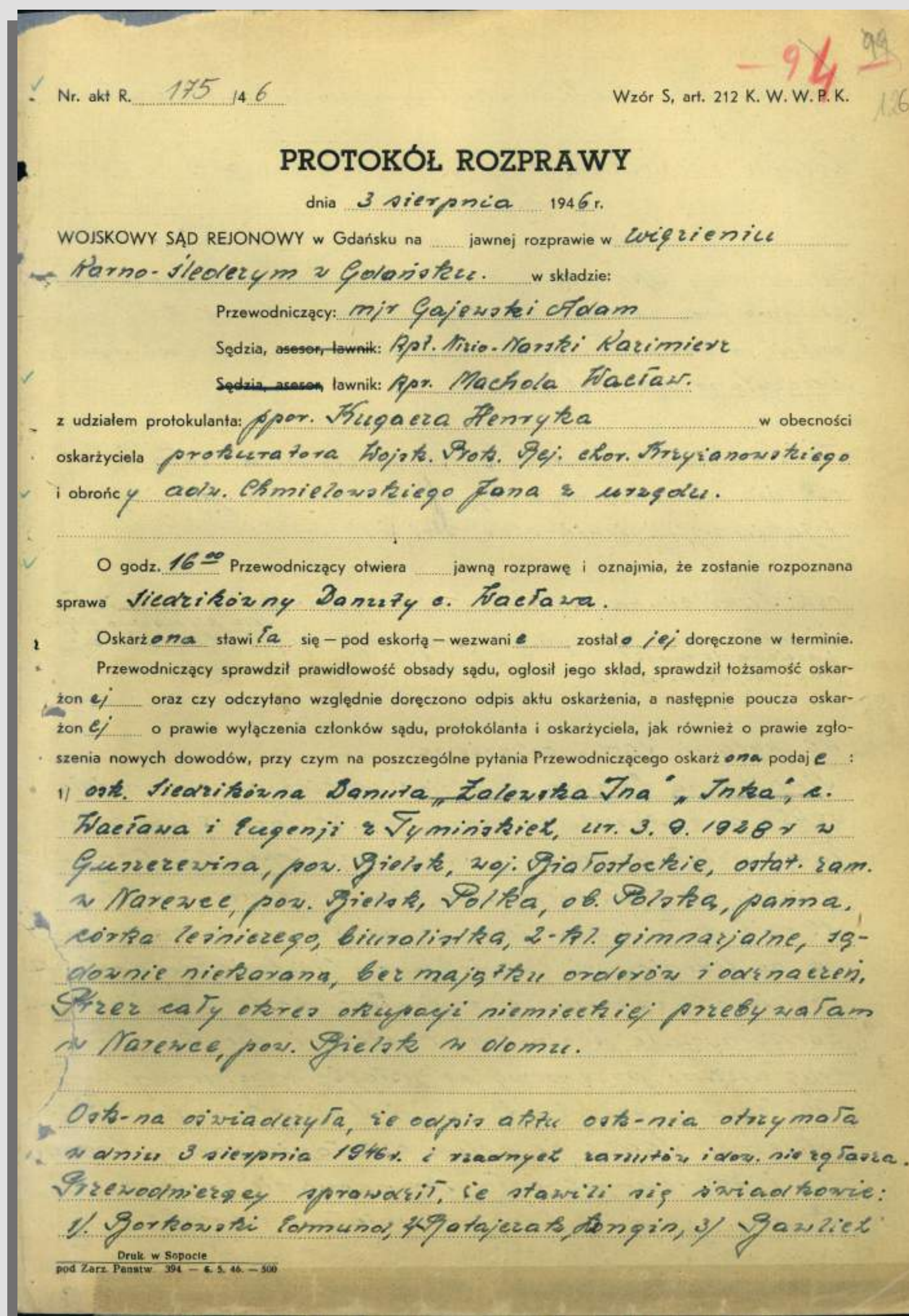
↑ Współczesny widok na więzienie przy ul. Kurkowej 12 w Gdańsku
📍 domena publiczna

← Cella, w której przebywała „Inka” podczas pobytu w więzieniu
📍 AIPN

„Proces”

→ Protokół rozprawy sądowej przeciwko Danucie Siedzikównie

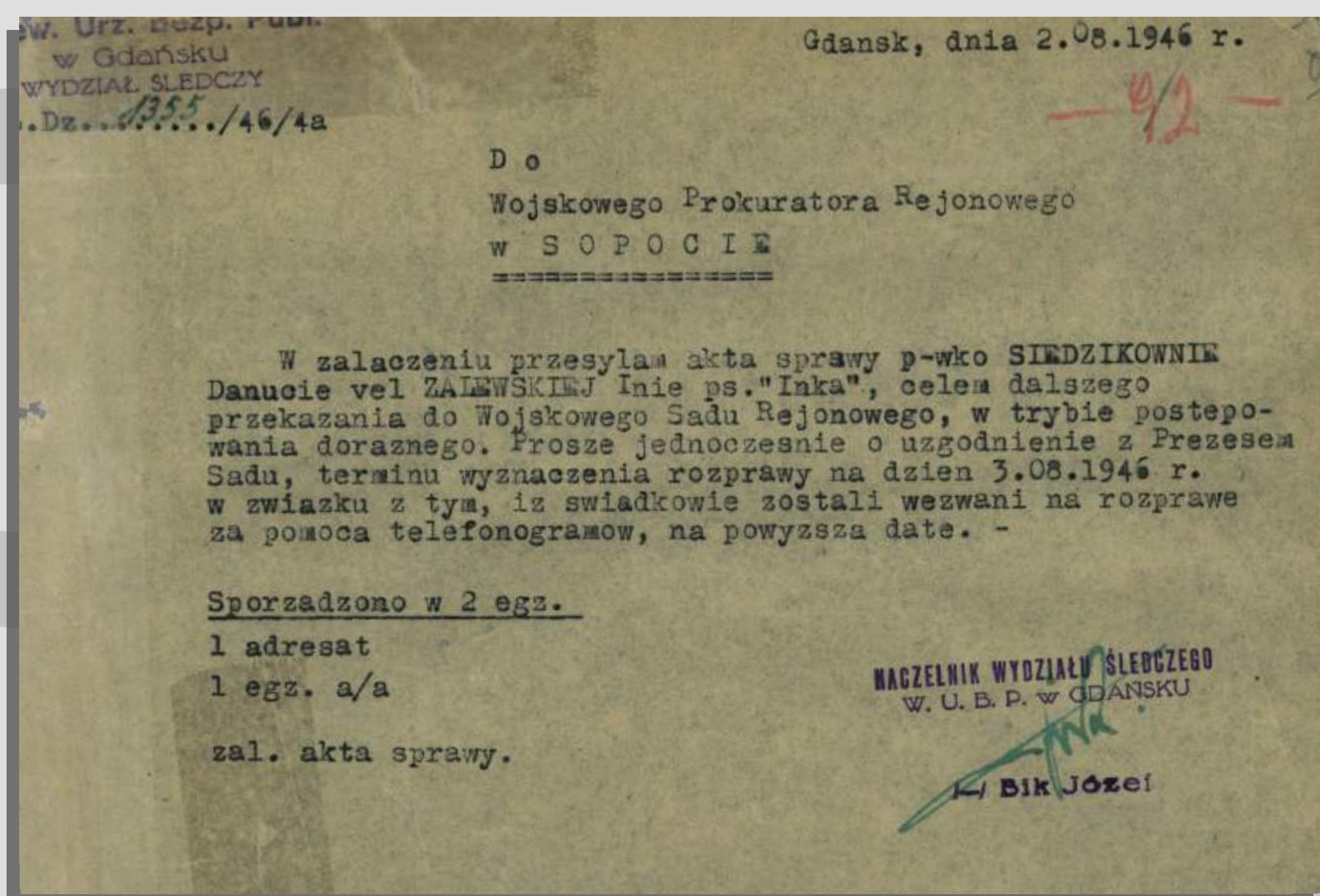
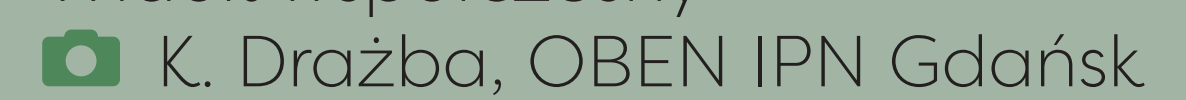

↓ Pismo naczelnika Wydziału Śledczego WUBP w Gdańsku dotyczące ustalenia terminu rozprawy przeciwko Danucie Siedzikównie

Śledztwo Danuty Siedzik nadzorował Andrzej Stawicki, który 31 lipca 1946 r. sporządził akt oskarżenia – żądał w nim kary śmierci dla sanitariuszki. Sprawę miał rozstrzygnąć Wojskowy Sąd Rejonowy w Gdańsku. „Rozprawa” rozpoczęła się 3 sierpnia 1946 r. Składowi sędziowskiemu przewodniczył mjr. Adam Gajewski, a oskarżał chor. Wacław Krzyżanowski. „Inka” nie przyznała się do zarzucanych czynów, prokurator zażądał jednak dla niej kary śmierci. Po dwugodzinnym „procesie” zapadł wyrok zgodny ze stanowiskiem oskarżyciela. Danuta była jedyną kobietą skazaną na karę śmierci przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Gdańsku.

↓ Siedziba Wojskowego Sądu Rejonowego w Gdańsku-Wrzeszczu przy ul. Batorego 5. Widok współczesny

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

„Niech żyje Polska!”

→ Protokół wykonania wyroku na Danucie Siedzikównie

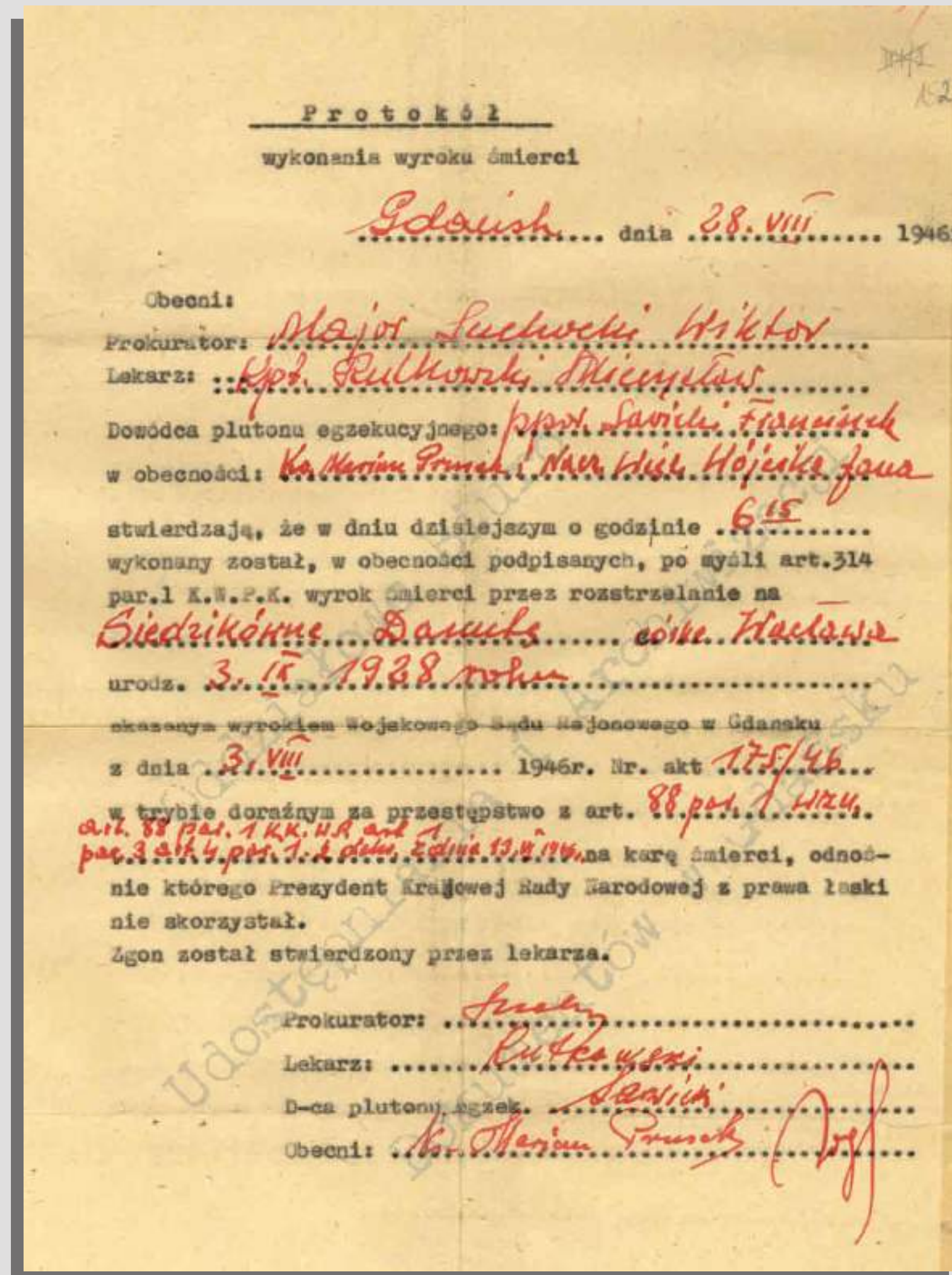
📄 AIPN

↘ Franciszek Sawicki, dowódca plutonu egzekucyjnego. Człowiek, który uśmiercił „Inkę” strzałem w głowę

📄 AIPN

↘ Ksiądz Marian Prusak, ostatni spowiednik „Inki”, który był obecny przy jej egzekucji

📄 AIPN

Po zasądzeniu wyroku dla „Inki” jej obrońca z urzędu Jan Chmielowski wystąpił z prośbą o łaskę do Bolesława Bieruta. Decyzja była odmowna – stało się więc jasne, że wyrok zostanie wykonany. Jeszcze przed śmiercią Danuta przekazała z więzienia siostrze Mikołajewskiej gryps, w którym napisała: „Powiedzcie mojej babci, że zachowałam się jak trzeba”. 28 sierpnia 1946 r. około godziny 6.15 w piwnicach gdańskiego więzienia w obecności kapelana ks. Mariana Prusaka wykonano wyrok na Danucie Siedzikównie i Feliksie Selmanowiczu. Skazani przed śmiercią zdążyli krzyknąć słowa: „Niech żyje Polska!”. „Inka” dodała: „Niech żyje Łupaszko!”. Bohaterska sanitariuszka zginęła niespełna tydzień przed swoimi osiemnastymi urodzinami.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

***Jest mi smutno że muszę umierać.
Powiedzcie mojej babci,
że zachowałam się jak trzeba.***

↑ Danuta Siedzik przed rodzinnym domem,
prawdopodobnie 1938 r.

 AIPN

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Godne upamiętnienie

Po latach komunistycznej propagandy i oczerniania Danuty Siedzikówny, w wolnej Polsce nastał czas przywracania należnego jej miejsca w zbiorowej pamięci Polaków. 10 czerwca 1991 roku Wydział Karny Wojewódzkiego Sądu w Gdańsku unieważnił wyrok wydany przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Gdańsku. W 2006 roku prezydent Lech Kaczyński odznaczył pośmiertnie „Inkę” Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski. Obecnie w wielu miejscowościach w Polsce, bohaterska sanitariuszka jest patronką szkoły, ulicy, bądź posiada upamiętnienie w innej, godnej formie.

→ Pomnik bohaterskiej sanitariuszki w krakowskim parku Jordana

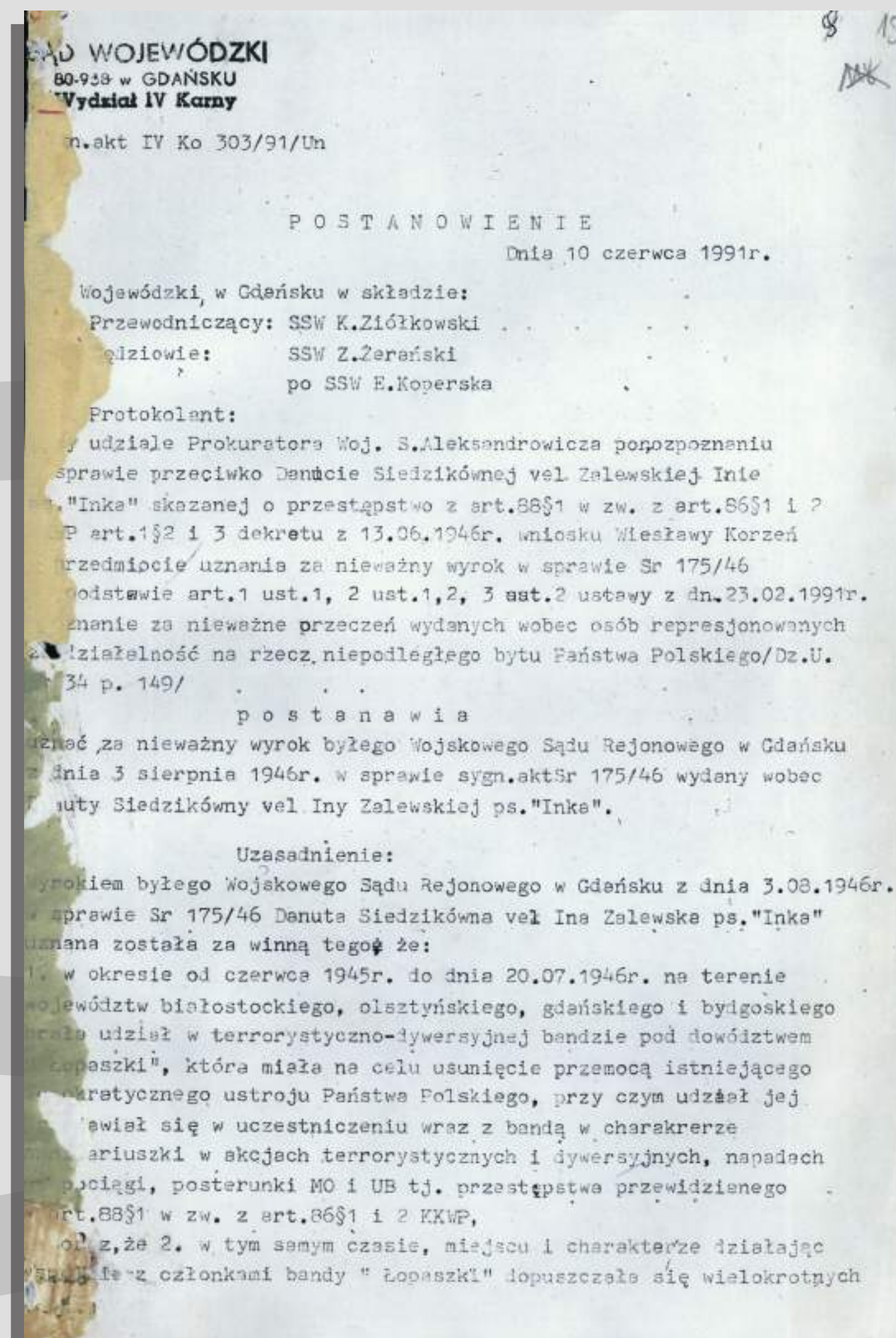
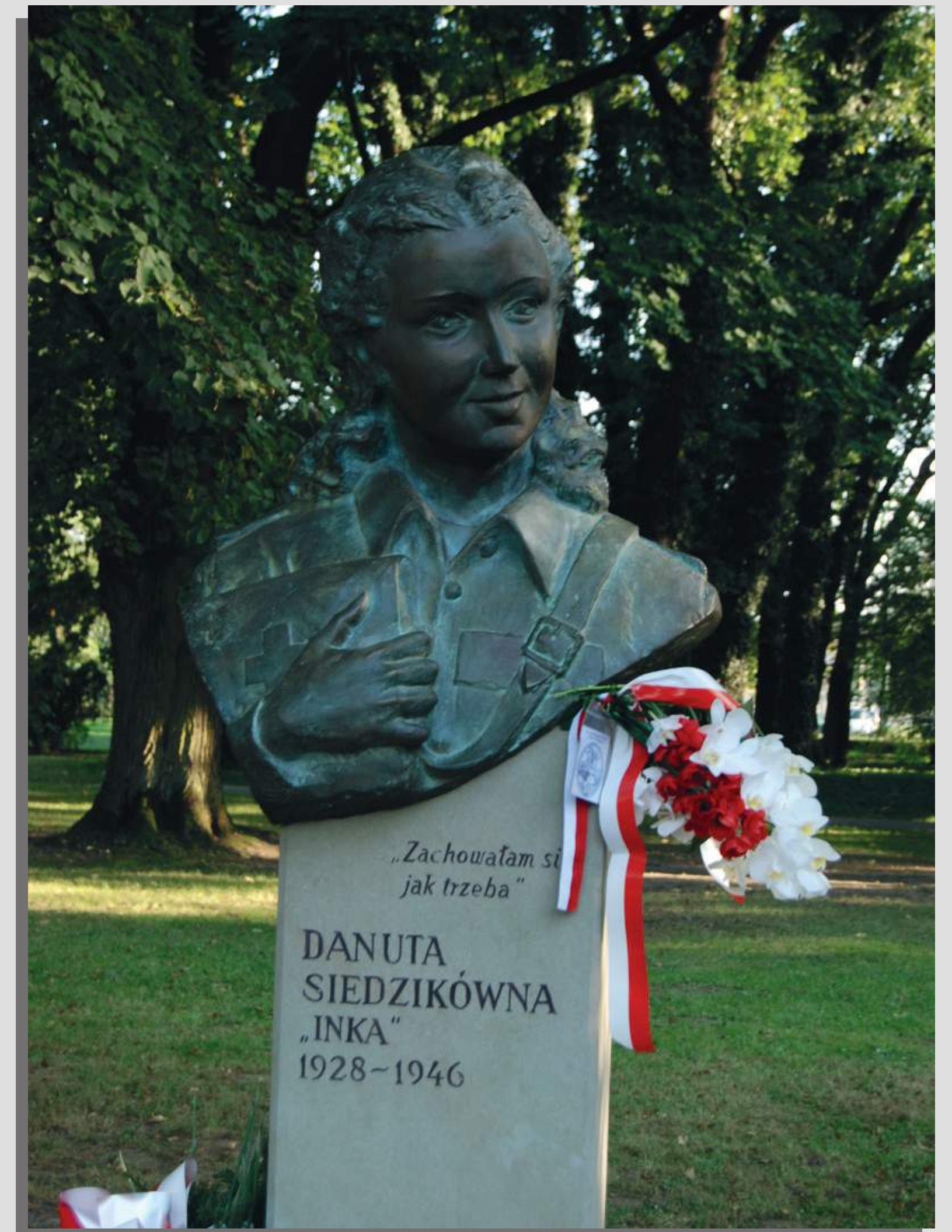
📍 AIPN

↘ Postać „Inki” w kulturze masowej – koszulka i wpinka z jej wizerunkiem

📍 K. Drażba, OBEN IPN Gdańsk

↘ Wyrok Sądu Wojewódzkiego w Gdańsku unieważniający wyrok z 1946 r. skazujący „Inkę”

📍 AIPN

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Pogrzeb po latach

↑ Szczątki młodej kobiety i mężczyzny w średnim wieku zakopane razem. Badania genetyczne potwierdziły, że to „Inka” i „Zagończyk”. 12 września 2014 r.

📷 AIPN

Przez długie lata nie znano miejsca ukrycia zwłok sanitariuszki. Zmieniło się to we wrześniu 2014 r., kiedy zespół pod przewodnictwem prof. Krzysztofa Szwagrzyka z IPN odnalazł na Cmentarzu Garnizonowym w Gdańsku miejsce, w którym pochowano doczesne szczątki „Inki”. 1 marca 2015 r. w Pałacu Prezydenckim w Warszawie członkowie rodziny Danuty Siedzik otrzymali notę potwierdzającą, że wśród odnalezionych znajduje się sanitariuszka „Inka”. 28 sierpnia 2016 r. na Cmentarzu Garnizonowym w Gdańsku odbył się państwowy pogrzeb Danuty Siedzikówny oraz Feliksa Selamanowicza z udziałem najwyższych władz. Oboje zostali pochowani w kwaterze zasłużonych.

↑ Siostra cioteczna Danuty Siedzikówny Hanna Pawelek odbierająca notę identyfikacyjną. Warszawa, 1 marca 2015 r.

📷 fot. P. Życieński, BEN IPN

→ Państwowy pogrzeb Danuty Siedzikówny w Gdańsku, 28 sierpnia 2016 r.

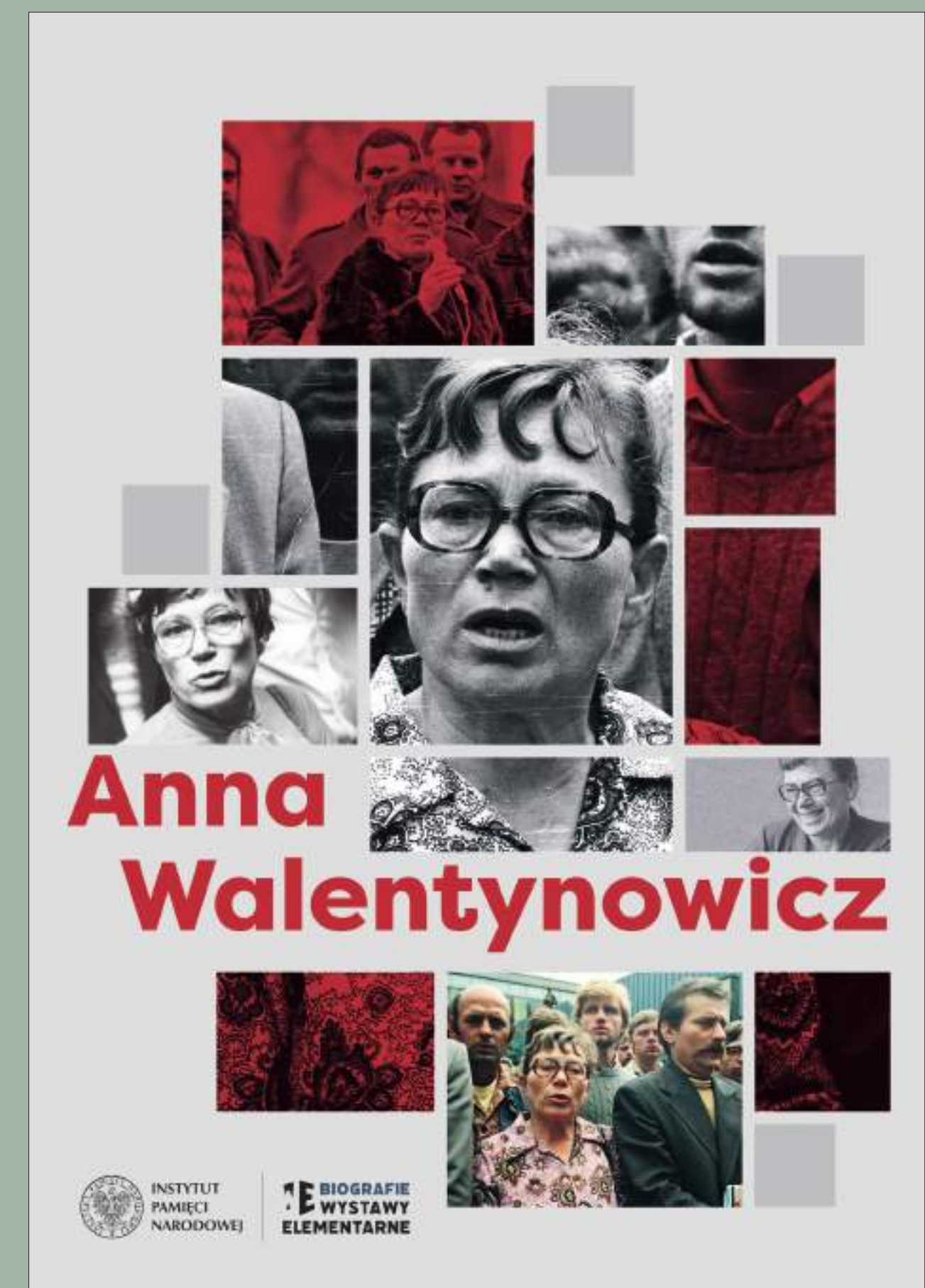
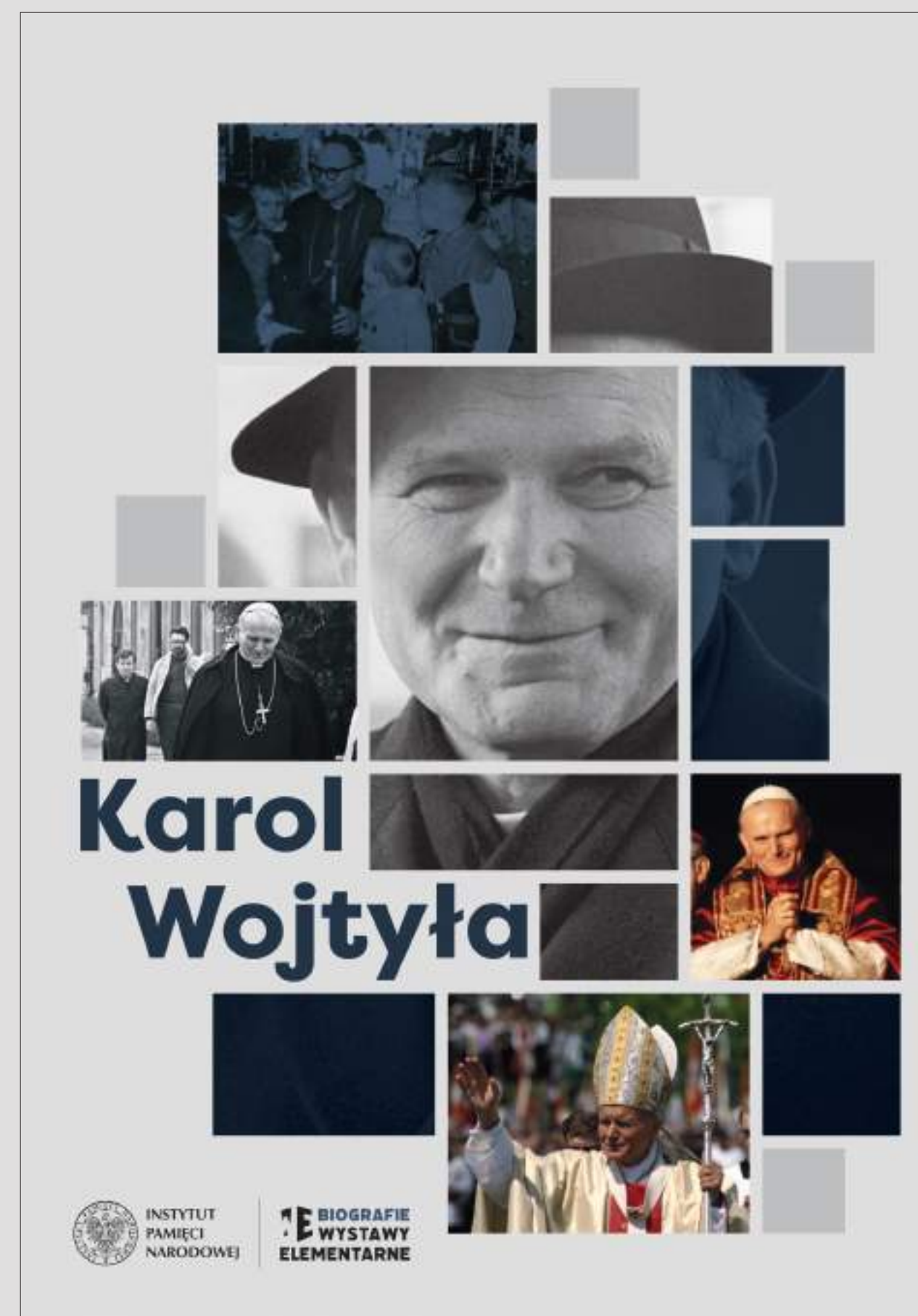
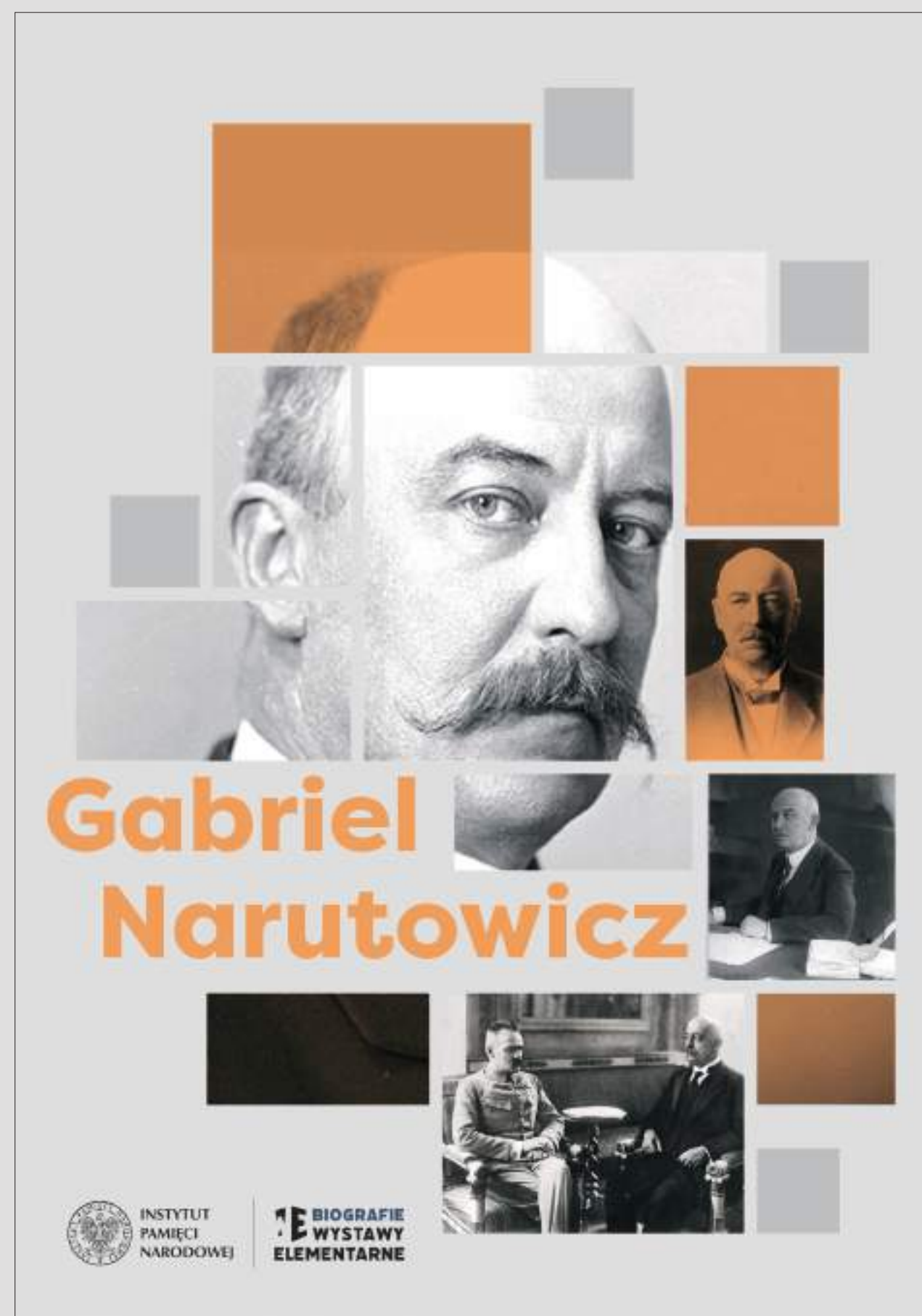
📷 AIPN

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Zobacz więcej wystaw z serii na www.edukacja.ipn.gov.pl

Zobacz inne wystawy elementarne:

Autor: Artur Chomicz
Recenzja: dr hab. Marek Gałęzowski
dr hab. Piotr Niwiński
Korekta: dr Roksana Blech
Koncepcja graficzna serii: Paulina Żak
Skład: Piotr Wiejak

W wystawie wykorzystano zdjęcia: Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej, domen publicznych, a także ze zbiorów prywatnych Wiesławy Korzeniowej oraz rodzin Pawełek i Tymińskich.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ